

ליקוטי מוהר"ן בפרשה - 180

'תזריע' - התשפ"ד / מאת הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

מבוסס על שבחי הר"ן ח"ב ל"ה יום הולדת רבינו

סיום כל ספרי 'כל כתבי רבינו' – פעמיים בשנה / יום הולדת רבינו א' ניסן / הצדיקים נמצאים בעולם אחרי פטירתם יותר מבחייהם / השמחה של רבינו שלומדים את תורתו ובפרט בציון שלו / שבחי הר"ן ח"ב אות ל"ו / למי מהשלושה מגיע שכר יותר / מי גדול יותר צדיקים גמורים או בעלי תשובה / מעט ממעלות ר' אבהו הנזכרות בש"ס / ביאור הנמשל של ג' השליחים / בעל יסוד ושורש העבודה שזכה לדגל על הבלי העולם הזה / מעלת הצדיק שהיו לו נסיונות והתגבר עליהם / ביאור הספק מי מבין שני סוגי הצדיקים עדיף / רבינו היה מתפלל על נסיונות והיה בטוח שלא יפול / דוד המלך ביקש ניסיון והתחרט / איך בכל אופן רבינו הזמין לעצמו נסיונות / האם עכשיו יותר קל לעמוד בניסיונות / ההבדל בין הניסיון של יוסף לניסיון של בועז / הצדיקים נשבעים ליצרן / האם הבנות של שאול המלך התחתנו עם דוד / מה היה הניסיון הגדול של פלטי בן ליש / התקון הכללי – הוא גם שריון הגנה / לומר תקון הכללי עם תפילין / ביאור השליח השלישי במשל / הטעם שבעלי תשובה כל כך גדולים / מעשה בר' חיים קנייבסקי כשאשתו קראה לו / החתימה של 'כל כתבי רבינו' / ר' שמחה אביו של רבינו / השידוך של הבעש"ט / ר' נחמן מהורדנקה בהתחלה סירב להשתדך עם הבעש"ט / מדוע ר' נחמן מהורדנקה נעלם מיד אחר החופה / הנשמה הגדולה של רבינו הקדוש / זמן לידת רבינו

השיעור לרפואת שלמה של שרון בן נעימה נעמי יאל נא רפא נא לוי

סיום כל ספרי 'כל כתבי רבינו' – פעמיים בשנה

א. אנחנו זוכים לעשות הערב סיום של ספר 'כל כתבי רבינו' – הכולל ששה ספרים: 'ליקוטי מוהר"ן', 'ספר המידות', 'סיפורי מעשיות', 'שיחות הר"ן', 'חיי מוהר"ן', 'שבחי הר"ן'. וגם השביעי 'תיקון הכללי' – בחינת הקנה האמצעי, המאיר לכל תורתו של רבינו. וביחד הם בחינת 'שבעת קני המנורה'. ואנחנו זוכים לעשות סיום 'כל כתבי רבינו' פעמיים בשנה, סיום אחד בכ"ט באלול – לכבוד ראש השנה א' תשרי אצל רבינו בציון באומן, ועוד סיום בכ"ט באדר בראש השנה ניסן, שזהו היום ההולדת של רבינו הקדוש, וכמו שרבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה מ"ט) שיש שני ראשי שנה, יש ראש השנה 'תשרי', ויש ראש השנה א' ניסן. וכך יוצא שפעמיים בשנה בשני ימי ראש השנה של רבינו, אנחנו נותנים לרבינו הקדוש מתנה, ועושים סיום של כל הספרים שלו. וזה המתנה הכי גדולה לצדיק שלומדים הרבה הרבה את תורתו.

יום הולדת רבינו א' ניסן

ב. 'כל כתבי רבינו' מסתיים בספר 'שבחי הר"ן' (ח"ב אות ל"ו), ונקרא ביחד את הסיום כדי שנזכה לסעודת מצווה מלבד שזה סעודת ראש חודש, ויש גם שמחת יום ההולדת של הצדיק הקדוש רבינו נחמן בן פייגא, ואפילו שיום ההילולא של רבינו זה בי"ח תשרי, ועכשיו זה רק יום הולדת, אבל אצל צדיקים אפשר להזכיר יום הולדת יותר מאשר יארצייט. ויש לזה סמך מהגמרא מגילה (דף ע"ג) שכשנפל הגורל בחודש אדר שמח המן שמחה גדולה, בגלל שזהו חודש הפטירה של משה רבינו, אבל הוא לא ידע שזהו גם יום ההולדת של משה, ומזה רואים שיום הולדת של משה רבינו הצילה אותנו יותר מאשר יום הפטירה.

הצדיקים נמצאים בעולם אחרי פטירתם יותר מבחייהם

ג. כל אדם שנפטר לא חוגגים לו יותר יום הולדת אחרי פטירתו, אבל לעומת זאת על הצדיקים כתוב בגמרא ברכות (דף י"ה): "צדיקים במיתתן קרויים חיים", וכתוב בגמרא בחולין (דף ע"ו): "גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם". ובוזוהר פרשת אחרי (ח"ג דף ע"א), איתא: וְעַל

דא תנינן, צדיקא אף על גב דאתפטר מהאי עולמא, לא אסתלק ולא אתאביד מבלהו עלמין, דהא בכלהו עלמין אשתבח יתיר מחייו. ותרגום: ועל זה שנינו, צדיק, אף על גב שנפטר מהעולם הזה, לא מסתלק ולא נאבד מכל העולמות, שהרי בכל העולמות הוא נמצא יותר מבחייו. וכיוון שהצדיק – הוא 'צדיק חי', אפשר לחגוג לצדיק יום הולדת – גם אחרי פטירתו, כי יום ההולדת של הצדיקים יש לו מעלה גדולה מאוד.

וביום הולדת יש מנהג להביא מתנות, ולכן כשיש יום הולדת לצדיק מביאים לו מתנה. והמתנה שיש בה את הנחת רוח הכי גדולה שאפשר לתת לצדיק, זה ללמוד את התורה שלו (כמובא בליקוטי מוהר"ן תורה י"ב), כי על ידי שאדם לומד את התורה של הצדיק, ששפתותיו דובבות בקבר (יבמות צ"ז). וכך עושים לו נחת רוח.

השמחה של רבינו שלומדים את תורתו ובפרט בציון שלו

ד. רבינו אומר בחיי מוהר"ן (סוף אות קצ"ז), וז"ל: אָמַר בְּזֶה הַלְשׁוֹן אֲנִי רוֹצֵה לְשָׂאֵר בְּיַנְיָכֶם וְאַתֶּם תְּבוֹאוּ עַל קִבְרִי וְכוּ'. וְזֶה הַדְּבָר יִקָּר בְּעֵינֵי מְאֹד מֵהַ שְׂמֵעֵתִי בְּשִׁמּוֹ זֶה הַלְשׁוֹן בְּפִרוּשׁ שְׂאֵמַר אֲנִי רוֹצֵה לְשָׂאֵר בְּיַנְיָכֶם, כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת תְּלוּיִים בְּזֶה מֵהַ שְׂנֵשְׂאֵר בְּיַנְיָנוּ. וְעוֹד מוֹבָא שֵׁם (באות קס"ב), וז"ל: וְגַלְיָה דְעֵתוֹ בְּמָה פְעָמִים בְּכַמָּה מֵינֵי לְשׁוֹנוֹת, שְׂבִיבֹאוּ עַל קִבְרוֹ תְּמִיד לִזְמַר תְּהִלִּים עַל קִבְרוֹ, וְלִלְמַד שֵׁם וְלִהְרַבּוֹת שֵׁם בְּתַפְלָה וְתַחְנוּנִים, וְדַבֵּר עִם כְּמָה אֲנָשִׁים מַעֲנִין זֶה, עַכ"ל. ורבינו עשה תנועה בגוף של תענוג שיהיה לו בשעה שנבוא אל ציונו הקדוש ושם נלמד את התורות שלו, וז"ל בחיי מוהר"ן (שם) וְאַמֵּר שְׂבִיבֹאֲחֵךְ יְבוֹא עַל קִבְרוֹ וְיֹאמֵר קְפִיטֵל תְּהִלִּים בְּהַתְעוֹרְרוֹת הַלֵּב, יִהְיֶה לוֹ תַעֲנוּג גְּדוֹל מְזֵה, וְעֵשָׂה תְּנוּעוֹת בְּגוּפוֹ וּבְעַצְמוֹתָיו אֲז, וְרַמּוֹ שְׂיִהְיֶה לוֹ חֲלוּץ עֲצָמוֹת אֲז בְּקִבְרוֹ בְּשִׂיאֵמְרוֹ תְּהִלִּים עַל קִבְרוֹ.

וכדי להיות קשורים לרבינו הקדוש כל השנה, ההתקשרות היא ע"י לימוד של ספריו הקדושים, ולכן עשינו ביכל כתבי רבינו את החלוקה של לימוד הספרים של רבינו – ויש חלוקה לשנה, ויש חלוקה לחצי שנה שמסיימים כל כתבי רבינו פעמיים בשנה. וברוך השם יש אלפים שזכו כבר לסיים את 'כל כתבי רבינו', וביניהם הרבה בחורים צעירים, וכל הזמן מספרים לי אנשים שזכו לסיים 'כל כתבי רבינו' בסדר הלימוד היומי, ואפילו ילדים קטנים... יש יהודי שתמיד בראש השנה מצביע לי על כמה ילדים שלו שזכו השנה לסיים פעמיים את 'כל כתבי רבינו', וזה סיים גם את 'כתבי רבי נתן', וזה סיים גם את 'כתבי אנשי שלומנו', והדבר הזה עושה לי שמחה עצומה, וכל שכן כמה שמחה יש לצדיק כשאנחנו זוכים ללמוד את התורות ועושים סיום על הספרים שלו.

שבחי הר"ן ח"ב אות ל"ו

ה. ונעבור לסיום 'שבחי הר"ן' (אות ל"ו) ונשתדל להסביר את הדברים. ושם רבינו מספר: "פעם אחת שלח מלך אחד, שלושה אנשים (לאיזו) מדינה עם דבר סתר (סוד) למלך". ביאור: המלך שלח סוד עם שלושה אנשים שילכו למלך של איזו מדינה. ולמה הוא שלח שלושה אנשים? כדי שלפחות אחד מהם יוכל להיכנס למדינת האויב ויצליח למסור את הסוד למלך של המדינה. ממשיך רבינו: "והם עברו בתוך המדינות שהיו שם חולקים על המלך". "והראשון

– צדיק גמור או בעל תשובה. רבי יוחנן סובר: צדיק גמור עדיף. ואילו רבי אבהו התלמיד של ר' יוחנן, חולק ואומר: 'במקום שבעלי תשובה עומדין אפילו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד.

בני המדינה סברו כרבי יוחנן שצדיק גמור יותר גדול בעל תשובה, כי ודאי שלפי שכל העוה"ז, צדיק גמור יותר גדול מבעל תשובה (שהרי הולכים לקבל ברכה מצדיק גמור ולא מבעל תשובה). אולם המלך שזה הקב"ה – סובר כרבי אבהו, שבעלי תשובה גדולים מצדיקים. כי כמו שנבאר בהמשך, המשל כאן מדבר על צדיקים גמורים שעברו את כל העולם הזה בלי להיתפס בהבליו, ועל אלו שנתפסו ומיד יצאו, ועל אלו שנתפסו ונפלו בכל בלבולי העולם, ובסוף חזרו בתשובה.

מעט ממעלות ר' אבהו הנזכרות בש"ס

ח. רבי 'אבהו' – שהיה רבי של אהבה – כמו שמעיד שמו, בא ומגלה את הסוד של הקב"ה, כמה הקב"ה אוהב כל יהודי, ואפילו אם חטא, אם זכה לעשות תשובה, הוא כל כך חביב לפני הקב"ה. וכלשון הרמב"ם הפלאית (תשובה ג, ו): "הַתְּשׁוּבָה מְקַרְבֶּת אֶת הַרְחֻקִים. אֲמֵשׁ הִיא זֶה שְׁנֵאוֹי לְפָנֵי הַמָּקוֹם מְשַׁקֵּן וּמְרַחֵק וְתוֹעֵבָה. וְהַיּוֹם הוּא אֲהוּב וְנֶחְמָד קָרוֹב וְיָדִיד". וקודם כל נספר קצת על ר' אבהו. בגמ' בבא מציעא (דף פד, ט). מובא שהיה יפה תואר במיוחד, עד שיופיו היה מעין יופיו של יעקב אבינו שהיה מעין יופיו של אדם הראשון. גם מוזכר בגמ' בברכות (דף טו, ט). שהיה גיבור גדול, שיכל להרים הרבה אנשים בידיו, כשנפלה ריצפת בית המרחץ, ולר' אבהו נעשה נס ועמד על עמוד אחד שם והציל הרבה אנשים בידו אחת. והיה עשיר מופלג ביותר, כתוב בגמ' בשבת (דף קט, ט). שהיה יושב על כסא של שן. והיה חכם גדול. וקרוב למלכות (כתובות יז, י). והיו נושאים פנים לדורו ע' חגיגה (דף יד, א).

רבי אבהו זכה ללמוד תורה מאהבה בשמחה ובעשירות – ולכן הלכה כמותו, כי הוא הצליח לכוון לדעת המלך – הקב"ה. שהקב"ה אוהב יותר את הבעל תשובה יותר מכולם, וכמו במשל כאן שהמלך הכריע שהשליח השלישי שעינו אותו כדי שיגלה, הוא התגבר ולא גילה כלום, לו מגיע הכי הרבה שכר, ובעל תשובה יותר חשוב לפני הקב"ה מהכל.

ביאור הנמשל של ג' השליחים

ט. כעת נבאר את כל המשל מתחילתו ועד סופו. מלך אחד היה לו סוד, והוא ביקש להעביר אותו למלך שני. והמלך שלח שלושה שליחים, כי ידע שצריך לעבור דרך מדינות של אויבים, וקיווה המלך שלפחות אחד יצליח לעבור, ותעשה שליחותו. המלך בחר לשליח הראשון, חכם גדול, שהוא ודאי יעשה את העבודה כמו שצריך, יכנס למדינת האויב בלי לעורר שום חשד מאף אחד, וכך היה, שעבר את כל המכשולים, והגיע למלך השני וקיים שליחותו.

והנמשל: הקב"ה ברא נשמות בעולם, הנשמות הן בעלי הסודות של הקב"ה, והתפקיד שלנו הוא להעביר את הנשמה דרך העולם הזה, כדי לבוא לעולם הבא, כי בלי שתתלבש הנשמה בגוף, ותעבור את העולם הזה וכל הניסיונות אינה יכול לקבל את השכר של עולם הבא. וכמו שכתב במסילת ישרים (פרק א'), וז"ל: "הַאֲדָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא לְהַתְּעַנֵּג עַל ה' וְלִהְנוֹת מִזֵּי שְׂכִינְתּוֹ, שֶׁזֶהוּ הַתְּעַנּוּג הָאֲמִתִּי

נהג בחוכמה והעלים העניין לגמרי, ועבר המדינה ולא הבינו כלל שיש לו דבר סתר מהמלך" – השליח הראשון היה חכם במיוחד, ועבר את כל המדינה של החולקים, ואף אחד לא תפס שם שיש לו דבר סתר להעביר למלך השני. "והשני עבר לשם, ועמדו בני המדינה על הדבר והבינו שיש לו דבר סתר, ותפסו אותו שיגיד להם, ועשה בחוכמה או בגבורה ונמלט מידם" – אבל את השליח השני הם תפסו כי הבינו שיש לו סוד להעביר למלך השני, והוא ברח מהם. תיכף נסביר את העומק הנפלא שרבינו אומר או בחוכמה או בגבורה. "והשליח השלישי עמדו עליו גם כן והבינו שיש לו סוד ותפסו אותו, והיו מענים אותו בכמה וכמה עינויים הרבה מאוד, וכל מה שעשו לו עינויים וייסורים וצרות גדולות, הוא לא הגיד דבר ועמד בניסיון, ולא גילה הסוד עד אשר ראו שאין מועיל לו שום דבר והניחוהו, כי חשבו מסתמא שאינו יודע כלל, ועבר ובא למלך". כי אף שבתחילה הבינו שיש לו סוד מהמלך, אבל כיון שעינו אותו כל כך הרבה ולא הגיד כלום, עזבו אותו לבסוף וחשבו שטעו בו ובאמת אינו יודע כלום.

למי מהשלושה מגיע שכר יותר

ו. ממשיד רבינו: "והיו חוקרים למי מהשלוש מגיע שכר יותר". יש כאן שלושה אנשים שקיימו את השליחות למלך, והיו חוקרים אנשי המלך למי מהם מגיע לו יותר שכר? "חלקם אמרו: לראשון מגיע יותר, שעשה בחכמה להעלים (את הסוד) לגמרי. וקצתם אמרו: לשני מגיע יותר, שכבר עמדו על דעתו – גילו שיש לו סוד להעביר למלך השני, ואף על פי כן נמלט מהם בחוכמתו".

בני המדינה שחקרו למי מגיע יותר שכר, הבינו שרק על השניים הראשונים מתוך השלושה השליחים יש להסתפק למי מגיע יותר שכר, או על הראשון שבחכמתו לא נתפס בכלל, או על השני שהצליח לצאת מהם או בחכמה או בגבורה. אבל אף אחד לא חשב על השלישי שנתפס ועינו אותו בייסורים, אלא שהמלך חשב אחרת מבני המדינה.

אמר המלך: לשלישי מגיע שכר יותר מכולם, כי הוא כבר נתפס במצודתם, ובוודאי גם הוא היה רוצה להעלים, אך לא עלתה בידו ונתפס בידם, ועינו ויסרו אותו בייסורים ועינויים כאלו, שאם היה מגלה סוד אחד היו הכל רצים אחריו, בגלל שהסודות האלו כל כך יקרים, ובמקום יסורים היו נותנים את כל הכבוד שבעולם, ואע"פ כן הוא עמד בניסיון הזה, ולא גילה דבר, ועל כן (אומר המלך): מגיע לו שכר יותר מכולם. והנמשל מובן מעט למבינים ברוך ה' לעולם אמן ואמן".

מה הסוד במעשה הגדול הזה? לפני חצי שנה כשלמדתי את זה השי"ת נתן לי כאן הבנה, ומיד רשמתי את החידוש. ואני מודה להקב"ה, שכתבתי את זה, כי כשלמדתי את זה היום לא זכרתי את הפרטים, ותודה לה' שהכל היה רשום. וזה גם מוסר לכל אחד שתמיד כדאי לרשום ולרשום, כי אם לא הכל נשכח.

מי גדול יותר צדיקים גמורים או בעלי תשובה

ז. המחלוקת שבין המלך לבן בני המדינה – מבוססת על מחלוקת ידועה בגמרא בברכות (דף לד, ב) בין רבי יוחנן לבין רבי אבהו, מי עדיף

בְּכָל יוֹם יֵאָדָר תְּבִיאֲנִי לַיְדֵי נֶסְיוֹן וְלֹא לַיְדֵי בְּיֹזֵן (ע' ברכות ס:). וְאָמַר בְּזֶה הַלְשׁוֹן: "אוֹ נֶסְיוֹן אוֹ בְּיֹזֵן", הֵינּוּ כִּי אִם לֹא יַעֲמֵד בְּנֶסְיוֹן – יִהְיֶה לוֹ בְּיֹזֵן, ע"כ. ולכן עדיף שלא לבוא כלל לניסיון.

ולפ"ז זה הראשון שהיה חכם כל כך, ששמר על עצמו כל כך שלא לבוא לשום ניסיון, זו מעלה יותר עצומה – וזו דעה של חלק מהאנשים של המלך. אבל חלק מהאנשים סברו אחרת, שאדרבה מעלה יותר גדולה הוא מי שהיה לו יצר הרע גדול, והוא עומד כל פעם בניסיונות וניצל מהם. כלומר, שאע"פ שאין לו שכל כל כך גדול שיכול לשמור את עצמו שלא לבוא לשום ניסיון, ולכן הוא נופל מידי פעם בניסיונות, אבל בכל אופן, לכבוד ה' יתברך הוא עומד בניסיונות בחכמה או בגבורה ויוצא מהם.

רבינו היה מתפלל על ניסיונות והיה בטוח שלא יפול

יג. רבינו הקדוש אע"פ שהיה חכם גדול, והיה יודע איך שלא לעמוד בשום ניסיון, בכל אופן היה מתפלל שהקב"ה יביא לו ניסיונות. וכמו שמובא בשבחי הר"ן (אות ט"ז), וז"ל: הָיָה חָפֵץ בְּנִסְיוֹנוֹת, וְהָיָה מִתְפַּלֵּל לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ שְׂיִמְיֵן לוֹ נִסְיוֹנוֹת. כִּי הָיָה חָזַק בְּדַעְתּוֹ שֶׁבּוֹדָאֵי לֹא יִמְרֹד בְּגֵד הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר שְׂיַעֲשֶׂה עֲבָרָה חַס וְשָׁלוֹם וְיַעֲבֹד עַל רִצּוֹן הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ, אִם לֹא שְׂיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מְשָׁע חַס וְשָׁלוֹם בְּעֵת הַזֹּאת. אֲבָל מֵאַחַר שְׂיִהְיֶה לוֹ אֵיזָה שֶׁכָּל בְּעֵלְמָא בְּעֵת הַנִּסְיוֹן – בּוֹדָאֵי יוֹכֵל לַעֲמֹד, לְפִי גְדֹל חֻזְקוֹ לְבוֹ שְׂהֵיָה חָזַק בְּה' מְאֹד, עכ"ל.

יד המלך ביקש ניסיון והתחרט

יד. אולם ודאי ההנהגה לכל אדם, היא ודאי לברוח מכל ניסיון, וכמו שרבינו בעצמו הורה לרבים בשיחה ש"ד הנ"ל שלא להביא את עצמו לידי ניסיון, שבסוף יבוא לידי ביזיון. וזהו שמובא בגמרא (סנהדרין קז:) אמר רב יהודה אמר רב: לעולם אל יביא אדם עצמו לידי ניסיון, שהרי דוד מלך ישראל הביא עצמו לידי ניסיון ונכשל. אמר לפניו: ריבונו של עולם מפני מה אומרים, 'אלהי אברהם, אלהי יצחק, ואלהי יעקב, ואין אומרים 'אלהי דוד'? [הרי שלוש רגלים של המרכבה הם האבות – 'אברהם יצחק ויעקב', (ע' בראשית רבה מז, ו. ובוזרר ח"א דף קעג), ודוד רגל רביעית של המרכבה (וזהו ואתחתנן ח"ג דף רסב:), וכמו שמברכים בברכות הפטרה בא"י מגן-דוד]. אמר לו הקב"ה: 'אותם (את האבות) ניסיתי ואותך לא ניסיתי'. אמר דוד: רבש"ע, תן לי ניסיון, שנאמר (תהלים כו, ב) "בְּתַנְנִי ה' וְנִסְנִי". אמר לו הקב"ה: "אני מנסה אותך בניסיון, ואפילו שלאבות לא הודעתני מה יהיה הניסיון (אני עושה לך דבר שאפילו האבות הקדושים לא קבלו) אני מודיע לך שאני מנסה אותך בעסקי ערוה וכו', ע"ש.

ובסוף באיזה בחינה דקה דוד המלך לא עמד בניסיון וכמו שאמרו חז"ל, ולכן דוד המלך בעצמו התחרט מאוד על זה שביקש את הניסיון, ולכן ודאי ההוראה לכל בני אדם, שלברוח מכל ניסיון כמו מאש, כי מי יודע אם תעמוד, ורוב האנשים לא עומדים, ורק נופלים, לכן ודאי החכמה היא לברוח מכל ניסיון.

איך בכל אופן רבינו הזמין לעצמו ניסיונות

טו. רק כפי שכולנו מרגישים יש כאן קושיא גדולה, כי אמרנו שעדיף שלא לעמוד בשום ניסיון, וא"כ איך רבינו בעצמו הביא על עצמו

והעדות הגדול מכל העדונים שיכולים להמצא. ומקום העדות הזה באמת הוא העולם הבא, כי הוא הנברא בהכנה המצטרפת לךבר הזה אף הדרך כדי להגיע אל מחוז חפצנו זה הוא זה העולם. והוא מה שאמרו זכרונם לברכה (אבות ד, ו): 'העולם הזה דומה לפרוודור בפני העולם הבא'. והאמצעים המגיעים את האדם לתכלית הזה, הם המצוות אשר צננו עליהן האל יתברך שמו. ומקום עשית המצוות הוא רק העולם הזה.

אבל העולם הזה, הוא מקום קשה, וכמו שכתוב במסילת ישרים (שס) וז"ל: וְהִנֵּה שָׁמוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם בְּמִקוֹם שְׂרָבִים בּו הַמְּרַחֲקִים אוֹתוֹ מִמְּנוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְהֵם הֵם הַתְּנַאֲוֹת הַחֲמֻרִיּוֹת, אֲשֶׁר אִם יִמְשָׁךְ אַחֲרֵיהֶן הִנֵּה הוּא מִתְרַחֵק וְהוֹלֵךְ מִן הַטּוֹב הָאֲמִתִּי. וְנִמְצָא שֶׁהוּא מוֹשֵׁם בְּאֵמֶת בְּתוֹךְ הַמְּלַחְמָה הַחֻזְקָה. כִּי כָּל עֲנִינֵי הָעוֹלָם, בֵּין לְטוֹב בֵּין לְרַע, הֵנָּה הֵם נִסְיוֹנוֹת לְאָדָם, עכ"ל. כל התפקיד של העולם, הוא להעלים – להעלים את הבורא, כדי שיהיה כאן ניסיון ובחירה, ונקרא 'עולם' – מלשון 'העלים'.

בעל יסוד ושורש העבודה שזכה לדלג על הבלי העולם הזה

י. אבל יש צדיקים גמורים שזכו להיכנס לעולם הזה, ולעבור כאן את כל ימי חייהם ולצאת בשלום בלי שום חטא. כתוב בחיי מוהר"ן (אות תקכ"ב) שרבינו שיבח מאוד צדיק אחד במדינת ליטא שכתב ספר מוסר מאוד חזק שנקרא – 'יסוד ושורש העבודה', והצדיק הקדוש הזה קודם פטירתו עשה נקישה באצבע צרידה, [דרך אגב כששרים בשבת אסור לעשות קצב עם אצבע צרידה, משום משמיע קול], וכשהוא נפטר אותו צדיק, אמר: ואז אמר בשמחה: "איבער גישפרינגין" – [דלגתיו]. כלומר שיהיה בשמחה גדולה על שקפץ ודלג על העולם הזה והבלי, אשרי לו. והיה רבנו ז"ל משבח מאד את הצדיק הזה שזכה לומר כך קדם מותו. אשרי מי שמדלג וקופץ על הבלי עולם הזה ותענוגיו.

מעלת הצדיק שהיו לו ניסיונות והתגבר עליהם

יא. ויש עוד צדיק גמור שהיצר הרע העמיד אותו בניסיון, והצדיק עשה בחכמה או בגבורה והצליח להימלט ממנו. מה זה בחכמה ומה זה בגבורה? נתחיל מהגבורה כי זה יותר פשוט כתוב במשנה (אבות ד, א): "בֵּן זִמְאָא אֹמֵר: אֵיזָהוּ גִיבּוֹר? הַכּוֹבֵשׁ אֶת יָצְרוֹ, שְׁנֵאֲמַר (משלי טו, לב), "טוֹב אֶרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר וּמִשָּׁל בְּרוּחוֹ מִלִּכְד עֵיר", כלומר אף שהיה לו יצר הרע חזק, הוא התגבר כנגד היצר הרע וניצח אותו או ע"י חכמה – והכוונה: רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (ח' תניינא) שע"י שכל אפשר לדחות את כל התאוות. כלומר, יש חכם שבשכלו הוא עובר את כל התאוות של העולם הזה ולא נופל, ויש גיבור שע"י התגברותו על היצר הרע, הוא הצליח לנצח את התאוות של העולם הזה. וזה הכוונה שאומר רבינו: "שהצליח או בחכמה או בגבורה" לעבור את העולם הזה אבל היה לו ניסיונות וקשיים.

ביאור הספק מי מבין שני סוגי הצדיקים עדיף

יב. ויש ספק לבני עולם הזה מי מהם יותר גדול וחשוב אצל ה', האם הצדיק שלא נכנס בכלל לניסיון, וכמו שאומרים: "וְאֵל תְּבִיאֲנֹה לֹא לַיְדֵי לַיְדֵי נֶסְיוֹן, וְלֹא לַיְדֵי בְּיֹזֵן", יש ווארט נפלא של רבינו (שיחות הר"ן ש"ה, וז"ל: פֶּעַם אַחַת הַתְּלוּצִין מִעֲנִינֵן זֶה, וְאָמַר שְׂעַל זֶה מְבַקְּשִׁים

האם הבנות של שאול המלך התחתנו עם דוד

יט. וממשיכה הגמרא: "תוקפו של בועז ענוותנותו של פלטי בן ליש" ופירש"י: שהרי בועז נתנסה לילה אחד, ופלטי בן ליש שנים רבות. ואם כן, הניסיון של בועז היה קטן כלפי הניסיון של פלטי בן ליש. מה היה הניסיון? לשאול המלך היו שתי בנות, הגדולה מירב והשנייה מיכל. שאול המלך בהתחלה רצה להפיל ח"ו את דוד במלחמה. שאול אמר שיאמרו לדוד שהוא מבקש אותו כחתן לבתו, אבל בקשתו היא שתלחם בשבילי בפלשתים, וזה שכתוב (שמואל א' י"ח, יז) "ויאמר שאול אל דוד הנה בתי הגדולה מירב אתה אנתן לה לאשה אך הנה לי לבן חיל והלחם מלחמות ה' ושאול אמר אל תהי ידי בו ותהי בו יד פלשתים".

אבל לבסוף לא ניתנה לדוד מירב בת שאול, וכמו שכתוב (שם, טז) "ויהי בעת יתת את מרב בת שאול לדוד והיא נתנה לעדריאל המחלתי לאשה", ופירש במצודות שמירב קיבלה קידושין מעצמה מעדריאל ללא דעת אביה. ואז שמע שאול, שבתו הקטנה מיכל אוהבת את דוד, ושמח שאול ואמר לעבדיו שיגידו לדוד (שם, כה): "כה תאמרו לדוד אין חפץ למלך במהרה כי במאה ערלות פלשתים להנקם באיבי המלך ושאל חשב להפיל את דוד ביד פלשתים". ודוד המלך לא המתין לזמן הקצוב, אלא מיד היכה בפלשתים מאתיים איש והביא את עורלותיהם למלך. והתחתן דוד עם מיכל בת שאול. אחר כך ביקש שוב שאול להמית את דוד, ושלח לביתו להביאו כדי להמיתו, ומיכל הצילה את דוד והבריחה אותו. וכשברח דוד מפני שאול במשך איזה זמן, כתוב (שם, כה, מד) "ושאול נתן את מיכל בתו אשת דוד לפלטי בן ליש אשר מגלים".

מה היה הניסיון הגדול של פלטי בן ליש

כ. רק יש פה קושיא, איך יתכן ששאול נתן את בתו שהיא אשת איש של דוד לפלטי בן ליש, ואמרו בגמ' בסנהדרין (דף טז:) שבאמת היו קידושי עבירה. אבל במדרש (בראשית רבה לב, א), כתוב שדואג התיר את דמו של דוד, ואמר שהוא נקרא מורד במלכות ודמו מותר וחשוב כמת ואשתו מותרת. ופלטי בן ליש הצדיק, לא סמך על הפסק של דואג האדומי, ואומרת שם הגמ' מה עשה? נעץ חרב בינו לבניה, אמר: כל העוסק בדבר זה ידקר בחרב זה, ע"כ. וזה היה ניסיון גדול מאוד, שלא רק שפסקו לו שאינה אשת איש, ולא רק שלא היה לילה אחד אלא כמה לילות, ובכל אופן עמד פלטי בן ליש בניסיון שהיה יותר קשה מהניסיון של יוסף ובעוז.

ומכאן הוציא רבינו שאדרבה, שהדורות המאוחרים יותר, יש להם כח לעמוד בניסיונות גדולים יותר, ולכן רבינו בעצמו לא פחד מניסיונות, כי ידע את כוחו הגדול.

התקון הכללי – הוא גם שריון הגנה

כא. בספר 'כתבי אנשי שלומנו' (עמוד תס"ז) הבאנו את המעשה משריון, שהוא סוד עצום ונעלם שבנעלמים שגילה רבינו, אבל דבר אחד אפשר להבין שם היטב, שעשרה מזמורים של תיקון הכללי הם לא רק תיקון למי שחטא ח"ו, אלא הם גם שמירה כמו שריון, להציל את האדם מחטא פגם הברית. ולכן הרבה מאנשי שלומנו היקרים, נוהגים לומר תיקון הכללי בכל יום, וזה דבר מאוד

ניסיונות. אכן באמת אין לנו שום מושג כי הוא זה ברבינו, ובגדולה שלו, ולכן בודאי שאי אפשר לנו להבין שום דבר מהנהגותיו הקדושות והנוראות. אבל מעט שבמעט נגיד משהו.

האם עכשיו יותר קל לעמוד בניסיונות

טז. דהנה רבינו אמר בשיחות הר"ן (שיחה ק"ד), וז"ל: עכשיו בנקל יותר לעמוד בנסיון, כי הראשונים שעמדו בנסיון, כבר שברו כל כך קלפה הזאת של תאוה זו, עד שעכשו בקל יכולים לעמוד בנסיון, ואפלו איש פשוט לגמרי יכול עכשו לעמוד בנסיון. ורבינו ביאר על פי היסוד הזה את הגמ' בסנהדרין (דף טז:) "תוקפו של יוסף ענוותנותו של בעז, תוקפו של בעז ענוותנותו של פלטי בן ליש". כי תקף הנסיון של יוסף הצדיק (בראשית לט, ח), היה דבר קל ופשוט אצל בעז שהיה אחריו (רות ג, יג), וכן תקף הנסיון של בעז, היה קל ופשוט אצל פלטי (שמואל א' כה, מד). כי כל מי שהיה אחרון יותר, הנסיון קל אצלו יותר פנימי, ועל כן עכשיו בנקל לעמוד בנסיון, עכ"ל.

וביאור הדברים: כי הנה ככל שהדורות מתקדמים מצד אחד יש אמנם יצר הרע יותר גדול, הרי התאוות והפתויים שיש היום, בפרט בדבר ערוה אין הם לאין ערוך למה שהיה בדור הקודם, ולפני כמה דורות, ובכל אופן עומדים בניסיונות. כי מצד שני יש כוח של זכות אבות לעמוד בניסיונות יותר מהדורות הקודמים, שהדורות הקודמים כבר שיברו הרבה ניסיונות, ובוזה הכינו לנו את הדרך.

ההבדל בין הניסיון של יוסף לניסיון של בועז

יז. הגמרא בסנהדרין אומרת: "תוקפו של יוסף ענוותנותו של בועז". ופירש"י: שכבש יצרו ואע"פ שפנויה היתה ועימו במיטה, אבל יוסף אשת איש היתה, ואינה עמו במיטה. פירוש: יוסף אמנם עמד בניסיון שלו, שהיה קשה מאוד, אולם כלפי בועז – הניסיון של יוסף לא נחשב לכלום, כי בועז עמד בניסיון יותר קשה.

ומה ההבדל בין הניסיון של יוסף לניסיון של בועז? הניסיון של יוסף היה ניסיון עם אשת איש, ועצם העובדה שהאיסור אשת איש הוא איסור הכי חמור זה עצמו שומר את האדם מליפול בניסיון. ולכן היה ליוסף קצת יותר קל לעמוד בניסיון. לעומת זאת, אצל בועז רות אמרה לו: "אני פנויה וטהורה", וזה ניסיון הרבה יותר קשה, כי אפשר להתבלבל שמצד ההלכה זה מותר כי היא יבימתו רק שיש עדיין גואל יותר קרוב, צריך לבדוק אם הוא מייבם או לא. וגם יש איסור דרבנן שיכלה בלא ברכה (בלי ברכות נישואים) אסורה לבעלה כנדה.

הצדיקים נשבעים ליצרן

יח. וכשראה בועז שהניסיון קשה, מה עשה? נשבע שבועה שבועה – כמו שכתוב (רות ג, יג): "וגאלתיך אנכי חי ה' שכבי עד הבקר", ופירש"י: ליצרו נשבע, שהיה יצרו מקטרגו אתה פנוי והיא פנויה, בא עליה. ונשבע שלא יבא עליה אלא על ידי נישואין, ע"כ. ואחרי שנשבע אמר בועז ליצר הרע: עכשיו היא אסורה עלי מדאורייתא! וזהו שכתוב שהצדיקים נשבעים ליצרם (כמו שמצאנו בגמ' נדרים ח: באותו נויר שבא מהדרום), וכך הם יכולים לעמוד בניסיון, ע"י שהם הופכים את הניסיון לאיסור דאורייתא בגלל השבועה.

הטעם שבעלי תשובה כל כך גדולים

כד. וכך נפסק להלכה כדברי ר' אבהו שהבעלי תשובה יותר גדולים אפילו מצדיקים גמורים, כמובא ברמב"ם (תשובה ג, ד): 'מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמד בו, פלומר מעלתן גדולה ממעלת אלו שלא חטאו מעולם מפני שהן בוששים יצרים יותר מהם', ע"כ. הבעל תשובה מכיר את הטעם של עבירה, ובכל זאת הוא כובש את יצרו, לעומת זאת הצדיק גמור לא טעם טעם עבירה מעולם ולכן עבירה בכלל לא מדברת אליו.

מעשה בר' חיים קנייבסקי כשאשתו קראה לו

כה. מסופר, על הגר"ח קנייבסקי כשהיה אברך צעיר, הוא למד עם אחד החברות שלו בבית של החברותא, ואשתו של ר' חיים הייתה צריכה אותו דחוף, והיא הלכה לבית של החברותא ודפקה בדלת, החברותא באותו רגע לא היה, ולכן ר' חיים קם לפתוח את הדלת, והיא אמרה שהיא צריכה אותו (את ר' חיים). רבי חיים כולו הזדעזע, מה אישה צריכה אותו? ברגע הראשון הוא לא קלט שזו אשתו, כי הוא לא הסתכל, והיה כל כך שקוע, שגם לא זיהה את הקול. ואז אשתו אמרה לו: "חיים זה אני אשתך".

עוד מסופר, שבפעם הראשונה כשרבי חיים הגיע לשבת אצל השווער שלו הרב אלישיב זיע"א, הוא לא ידע להבדיל בין כלתו לבין שאר האחיות... צדיק גמור כזה לא טעם טעם חטא, ולא מבין מה זה ניסיון בכלל, זו נשמה שנכנסה לעולם ויצאה מהעולם, וכל העולם הזה לא השפיע עליה שום דבר. וזה בחינת הצדיק הראשון. ויש את הצדיק השני שעמד בניסיון ומיד התגבר עליו. ויש את השלישי שנפל בניסיון ועשה תשובה. והמלך החליט שהוא רוצה לתת הכי הרבה שכר לבעלי התשובה.

החתימה של 'כל כתבי רבינו'

כו. כמה נעים לסיים את 'כל כתבי רבינו' עם הסיפור הזה, עם זה המסר: 'מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמד בו'. כולנו בעלי תשובה כל אחד ברמה שלו, צדיקים גמורים בקושי יש, כמו שאמר רשב"י (סוכה מה): 'ראיתי בני עליה והם מועטים'. ונשמת אין עוד כמו רבי שמעון.

הענין של רבינו זה לחזק ולקרב יהודים ולעשות אותם בעלי תשובה, להגיד לכל יהודי אפילו אם נפלת בשאול תחתיות ומתחתיו, הקב"ה אוהב אותך, והוא אצלך ומחבק ומנשק אותך ורוצה אותך. ולכן אין סיום יותר טוב מזה, כתוב: "הכל הולך אחר החיתום", וזה החתימה של 'כל כתבי רבינו'. ובעזרת השם נתחזק ונחזק על הלימוד של 'כל כתבי רבינו', וכבר מיום א' ניסן להתחיל ללמוד כפי הסדר.

ר' שמחה אביו של רבינו

כז. לכבוד יום ההולדת של רבינו, נספר כמה סיפורים מרבינו הקדוש. הסיפור הראשון שנספר זה הסיפור על לידת רבינו, שהיה עליה הרבה מאוד עיכובים ומניעות מצד הסטרא אחרא, ומקובל שרבי שמעון בר יוחאי השתטח לפני כסא הכבוד כדי שתרד נשמת רבינו נחמן לעולם. הס"מ נלחם מלחמה עצומה על הנשמה של

חשוב. ואני מוסיף (למרות שזה לא כתוב), לומר את התקון הכללי עם תפילין רש"י או ר"ת. כי התפילין הם 'אות', וברית קודש היא 'אות', ולכן טוב לומר את התקון הכללי שהוא תיקון אות ברית קודש עם האות של התפילין.

לומר תקון הכללי עם תפילין

כב. אמנם יש כאלו שעושים את התקון דווקא עם תפילין רבינו תם, כי יש חביבות מיוחדת לתפילין של ר"ת. כי פעם זה לא היה כל כך נפוץ להניח רבינו תם, ומי שהכניס חזק את הענין להניח תפילין רבינו תם זה היה האר"י ז"ל, וב"ה הספרדים אמצו את הענין של תפילין ר"ת, אבל האשכנזים בהתחלה לא נהגו כל כך, ועד היום אצל הליטאים רובם לא מניחים ר"ת (בגלל איזה התבטאות של הגר"א), ואצל החסידים זה נכנס חזק בזכות הבעל שם טוב הקדוש. ובברסלב רבינו הכניס את הענין של ר"ת ואמר: אני רוצה שכבר מהבר מצווה יניחו רבינו תם.

אנשי שלומנו היה להם מנהג ללמוד שולחן ערוך מיד אחרי התפילה עם תפילין של ר"ת, והם אמרו כדי לחבר את שני הציוויים של רבינו, שהזהיר אותם מאוד על תפילין ר"ת כמנהג הבעש"ט, וגם הזהיר אותנו ללמוד בכל יום שולחן ערוך, ולכן נוהגים לחבר אותם ביחד. והוספנו שגם לקרוא גם את התקון הכללי עם תפילין ר"ת, ולפני כן עושים התקשרות לצדיק, וכמובא בשיחות הר"ן (שיחה קמ"א): ותאמרם (את י המזמורים של תיקון הכללי) בשמו כדי שיהיו שפתותיו דובבות בקבר, ולכן אומרים: "הריני מקשר וכו' לצדיק יסוד עולם נחל נובע מקור חכמה רבינו נחמן בן פייגא אשר גילה ותיקן לומר את התקון הכללי". ולפ"ז יש קצת ענין בתפילין דרבינו תם, כדי להסמיק את שתי התקנות של רבינו, אבל כמובן שגם בתפילין של רש"י זה מצוין.

ביאור השליח השלישי במשל

כג. נחזור למשל של רבינו (בסוף שבחי הר"ן), הסברנו את שני השליחים הראשונים, הראשון היה חכם שעבר את כל המדינה של האויבים, בלי שאף אחד הרגיש שיש לו סוד למלך. והשליח שני תפסו אותו, אבל בחכמה או בגבורה הוא הצליח לברוח מהם. ובאמת, שניהם צדיקים גמורים, אחד שכלל לא עמד בניסיון, ואחד שעמד בניסיון ויצא ממנו. אבל אף אחד מאנשי המלך לא חשב על השליח השלישי שלא הצליח לשמור את עצמו ותפסו ועינו אותו, ועמד בכל העינויים ולא גילה, שאולי לו מגיע את השכר הכי גדול.

והנה כפי הנ"ל, זה השליח השלישי מרמז על מי שהיצר הרע הפיל אותו בעבירה, והתענה בעינויים ויסורים של מלחמת היצר, אבל הוא לא נתן ליצר הרע שום דבר, כי הוא עשה תשובה באמת מאהבה, וכל מה שנפל ביד יצר הרע, לקח ממנו חזרה והחזיר לקדושה בתשובתו. שזה נרמז במשל: עד אֶשְׁרָ רָאוּ שְׂאֵין מוֹעִיל לוֹ שוֹם דְּבָר (כלומר, שראו שלא מועיל שום יסורים שעושים לו כדי להוציא ממנו את הסוד), וְהִנְחִיחוּהוּ, כִּי חָשְׁבוּ מִסְתַּמָּא אֵינוּ יוֹדְעֵי כָּלֵל, ע"כ. אבל בני המדינה לא החשיבו את השלישי, שהוא בחי הבעל תשובה, ורק המלך – הקב"ה החשיב דווקא את השלישי.

אמר לו הבעש"ט אם כך צריך לשאול מה אשתך אומרת, והיא ענתה אם בעלי יודעת דברים מופלאים כאלה, אני מוכנה לזכות להביא לעולם ממנו בן, וה' הטוב ירחם. וכך היה שנפקדה בבן, ומיד אחר הלידה כשהביאו לה את הילד, היא חיבקה אותו ואמרה בדמעות: "רבש"ע, תן לי לפחות לגדל אותו חודש ימים".

רבי נחמן ידע ברוח הקודש שזאת היתה עת רצון, והוא אומר לעצמו: למה היא לא מבקשת לחיות הרבה שנים, למה רק חודש?! אבל הוא היה חייב לסגור פיו, כי הצדיק לא תמיד יכול לגלות את הסודות שהקב"ה מגלה לו. ובאמת אחרי חודש אשתו נפטרה. ואז רבי נחמן מהורדנקה אמר לבעש"ט: 'אני לא יכול לגדל ילד קטן, להאכיל אותו וכו', ולכן אביא אותו לכאן, כאן יש את הרבנית והבת שלך, והם יגדלו אותו'. והבעש"ט הסכים, והם גידלו את רבי שמחה אביו של רבינו בבית של הבעל שם טוב. ואז היה את הסיפור הנ"ל שפעם הבעש"ט ראה אותו ואמר לאודל שיש לשמחה עיניים יפות. ובתו הצדקת הבינה את הרמז בדבריו, ולכן כשגדלה בתה פייגא, היא חיתנה אותה עם רבי שמחה (אביו של רבינו).

הנשמה הגדולה של רבינו הקדוש

לא. גם רבי שמחה כמו אביו רבי נחמן מהורדנקה היה צדיק גנוז ונעלם, וכל הזמן היה מתבודד בהרים בתפילות והיה מתקדש עוד ועוד. ופעם אחת הגיע זמן ליל הטבילה של פייגא (אימו של רבינו הקדוש) ובעלה עדיין לא הגיע מדרכו, וניסתה לחפש אותו ברוח הקודש שלה, כי הצדקת פייגא אם רבינו היתה בעלת רוח הקודש עד שהאחים הקדושים שלה רבי ברוך ורבי אפרים קראו לה 'פייגא הנביאה'. וכך תוך כדי שהיתה עסוקה לעשות את החלות לשבת, חיפשה אותו ולא מצאה. וכשסיימה לאפות את החלות, ואמרה לעצמה שתלך לציון של הבעל שם טוב הקדוש ותתפלל שם.

היא קיבלה שבת מוקדם, כמנהג בית הבעל שם טוב שנהגו לקבל שבת שעתיים לפני צאת הכוכבים, והדליקה נרות והלכה לציון של הבעל שם טוב והתפללה שם במשך הרבה זמן. וראתה את הבעל שם טוב שאומר לה, אל תדאגי בעלך יבוא הוא כבר נמצא בתוך התחום של שבת.

ושוב היא רואה שהיא מטיילת בעולם הנשמות, ורואה נשמה עם אור עצום. ושאלה: 'של מי הנשמה הזו? ואמרו לה: זו הנשמה של הסבא הבעל שם טוב הקדוש. ושוב לוקחים אותה להיכלות יותר גבוהים, והיא רואה נשמה שהאור של מאיר עד אין סוף. ואז שאלה: 'ישל מי הנשמה הזאת?' אמרו לה: "זאת הנשמה שלך, ואת תקבלי אותה. וזו הייתה הנשמה של רבינו הקדוש רבי נחמן בן פייגא.

זמן לידת רבינו

לב. רבינו נולד בבית של הבעל שם טוב, בחדר המיוחד של הבעל שם טוב לעבודת הקודש שלו. והוא נולד בשנה מעוברת, בשבת ראש חודש ניסן וקראו בתורה פרשת תזריע החודש, ונכנס לברית בשבת הבאה – שבת הגדול. ומיד איך שרבינו נולד, לקחה אותו אימו ונטלה לו ידיים לסירוגין, וגם לקחה כובע שהיא רקמה לו במיוחד, ושמה לו על הראש. וכך הוא גדל בקדושה ובטהרה. וגם בהמשך כל פעם לפני שינק, תמיד נטלה לו את הידיים שלו.

רבינו, וניסה לעכב את ירידתה לעולם. וכמו שכתוב בסיפורי מעשיות מעשה מזוב העכביש, שהס"מ אמר אם הנשמה הזו תרד לעולם, אז למה בראת אותי, אם יש רבינו בעולם?!... ועוד מעט נסביר את הדבר הזה.

אבא של רבינו הקדוש קראו לו רבי שמחה, שהיה צדיק גנוז, והוא גדל בבית של הבעל שם טוב כשהיה ילד קטן, וכשהיה בן עשר נפטר הבעל שם טוב. מקובל לנו שר' שמחה נולד בשנת תק"י, והבעש"ט נפטר בשנת תק"כ. ומסופר שפעם הבעל שם טוב ראה את שמחה הקטן, ואמר לבתו אודל: 'יש לו עיניים יפות'. ואחר כך אמרה אודל: 'מה אבי הבעש"ט מתכוון, גם אני יודעת שיש לשמחה עיניים יפות, והוא ילד יפה? אלא מה הוא רצה לרמוז לי, שצריך את הצדיק הזה להכניס למשפחה.

השידוך של הבעש"ט

כת. הלידה של רבי שמחה בעצמה היתה בזכות הבעל שם טוב הקדוש. היה צדיק גדול בשם רבי יצחק מדרוביטש (אביו של הרב הקדוש רבי יחיאל מיכל מולאטשוב תלמיד הבעל שם טוב), שהיתה לו אחות אלמנה עשירה, והיא הגיעה לבעל שם טוב הקדוש, ואמרה לו שימצא לה חתן מהתלמידים שלו, והיא לא צריכה ממנו כסף, אלא היא מוכנה לפרנס אותו.

והבעל שם טוב שידך לה את רבי נחמן מהורדנקה, שגם היה אלמן כי אשתו הראשונה נפטרה. והבעל שם טוב סידר להם את הקידושין. ואז אמר הבעל שם טוב לרבי נחמן מהורדנקה: 'תראה איזה שידוך טוב עשיתי לך, מה עם שדכנות געלט (דמי שדכנות)? ואמר רבי נחמן: כמה שהרבי מבקש אני שמח לתת'. אמר לו הבעש"ט: 'אני לא מתכוון לכסף, אני מתכוון שבעז"ה כשייוולד לכם בן זכר (כבר קיבלו ברכה מהבעל שם טוב), ובעזרת השם יהיה לי גם איזו נכדה, אז השכר שלי זה שהם יתחתנו ביניהם.

ר' נחמן מהורדנקה בהתחלה סירב לשידוך עם הבעש"ט

כט. ואז אמר לו רבי נחמן מהורדנקה דבר מבהיל, 'נכון שאתה הרבי שלי, אבל לעשות שידוך אתכם, אני לא רוצה, כי יש לי ייחוס עד דוד המלך'. אמר לו הבעל שם טוב: גם לי יש ייחוס עד דוד המלך, והראה לו הבעל שם טוב הקדוש את כל ייחוס משפחתו עד רבן גמליאל, ומרבן גמליאל זה כבר השולשלת של דוד המלך. וכבר מאז עוד קודם חתונתם הסכימו על השידוך של הבן שלהם עם הנכדה של הבעש"ט, וזה היה דמי השדכנות לבעש"ט.

מדוע ר' נחמן מהורדנקה נעלם מיד אחר החופה

ל. אחר כך מיד אחרי החופה שלהם החתן רבי נחמן מהורדנקה נעלם. והכלה באה אל הבעש"ט ואמרה לו: 'איזה חתן הבאת לי, שכבר אחרי החופה הוא ברח'. אמר לה: אל תדאגי הוא יבוא. והבעש"ט קרא לרבי נחמן, ושאל אותו: 'מה זה, איך עשית כן. ור' נחמן ענה לו: "בשעת החופה ראיתי שהיא עתידה להוליד ילד לעולם ואז מיד היא תיפטר, וחסתי על ימי נעוריה, רק עכשיו התאלמנה ועכשיו גם היא תיפטר! ולכן ברחתי.